

7. STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт: альтернативна програма формування культури інженерного мислення в дітей передшкільного віку / автор. кол.; наук. керівн. К. Л. Крутій. Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД. 148 с.

Тетяна Лебідь

*головний спеціаліст відділу дошкільної освіти та обліку дітей
Департаменту освіти Вінницької міської ради*

АСИСТЕНТ ДИТИНИ / ПОСЛУГА СУПРОВОДУ ПІД ЧАС ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Щороку в закладах освіти зростає кількість дітей з особливими освітніми потребами, які потребують супроводу / асистента дитини під час інклюзивного навчання. Асистент дитини (учня) з особливими освітніми потребами належить до учасників освітнього процесу, створює комфортне й позитивне освітнє середовище, допомагає адаптуватися та соціалізуватися дитині (учневі) з особливими освітніми потребами в колективі.

Асистент учня (дитини) забезпечує в освітньому процесі соціальні та соціально-побутові потреби здобувача освіти з особливими освітніми потребами / надає соціальну послугу супроводу під час інклюзивного навчання в закладах освіти.

Асистентом учня (дитини) може бути один із батьків (інший законний представник) здобувача освіти, уповноважена ними особа або соціальний робітник, який надає соціальну послугу супроводу під час інклюзивного навчання [5].

Соціальна послуга супроводу під час інклюзивного навчання надається дітям з особливими освітніми потребами, які згідно з висновком інклюзивно-ресурсного центру про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи, потребують супроводу в закладі освіти, задля забезпечення реалізації дітьми права на освіту.

Одним із основних завдань інклюзивно-ресурсного центру є визначення потреби в асистенті учня та/або супроводі дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі (групі) [3].

У 8 розділі висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи зазначаються рекомендації щодо надання послуги супроводу під час інклюзивного навчання (наявність асистента дитини (учня)).

З метою забезпечення уніфікованого підходу надавачів соціальної послуги супроводу під час інклюзивного навчання в організації та наданні її дітям з ООП, Міністерство соціальної політики розробило рекомендації щодо організації надання соціальної послуги супроводу під час інклюзивного навчання.

Наказом Міністерства соціальної політики України від 23 грудня 2021 року № 718 затверджено Державний стандарт соціальної послуги супроводу під час інклюзивного навчання (далі – Державний стандарт). Цей Державний стандарт визначає зміст, обсяг, умови та порядок надання соціальної послуги супроводу

під час інклюзивного навчання, показники її якості для надавачів соціальної послуги усіх форм власності, які надають цю послугу [4].

Розділом 8 Державного стандарту передбачено основні заходи, що складають зміст соціальної послуги супроводу під час інклюзивного навчання:

- допомогу в самообслуговуванні;
- підтримку у спілкуванні та комунікації з дітьми, педагогами та іншими особами;
- організацію харчування та допомогу у прийнятті їжі;
- організацію пересування та допомогу під час пересування;
- спостереження за станом здоров'я, допомогу в проведенні необхідних процедур;
- допомогу під час занять у гуртках, секціях, клубах, культурно-освітніх, спортивно-оздоровчих, науково-пошукових об'єднаннях на базі закладів освіти;
- допомогу під час ігрової діяльності для дітей дошкільного віку, інших видів діяльності під час освітнього процесу;
- допомогу під час здійснення рухової активності;
- організацію денного відпочинку (сну) у закладах дошкільної освіти [4].

Частиною 5 статті 11 Закону України «Про дошкільну освіту» передбачено, що за рекомендаціями інклюзивно-ресурсного центру та письмовою заявою батьків або осіб, які їх замінюють, заклад дошкільної освіти забезпечує доступ до освітнього процесу асистента дитини з особливими освітніми потребами. Асистент дитини з особливими освітніми потребами проходить медичний огляд відповідно до вимог законодавства [1].

У частині 7 статті 26 ЗУ «Про повну загальну середню освіту» зазначено: «В освітньому процесі соціальні потреби учнів з особливими освітніми потребами забезпечуються асистентом учня – соціальним робітником, одним із батьків учня або уповноваженою ними особою.

Асистент учня допускається до участі в освітньому процесі для виконання його функцій виключно за умови проходження спеціальної підготовки, що підтверджується відповідним документом. Умови допуску асистента учня до освітнього процесу для виконання його функцій та вимоги до нього визначаються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Рішення про допуск асистента учня до участі в освітньому процесі приймає керівник закладу освіти на основі укладення відповідного договору між закладом освіти та асистентом учня за згодою батьків» [2].

Пунктом 4 Умов допуску асистента учня (дитини) до освітнього процесу для виконання його функцій та вимог до нього передбачено такі вимоги до асистента учня (дитини):

1) проходження спеціальної підготовки обсягом не менше 15 годин, яка має включати інформацію щодо дотримання правил охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладі освіти, ознайомлення з правами та обов'язками учасників освітнього процесу в закладах освіти, що підтверджено документом про проходження підготовки (підвищення кваліфікації), виданим суб'єктом надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації.

Підготовка соціальних робітників, які надають послугу супроводу під час інклюзивного навчання, проводиться на базі обласних, Київського міського центру соціальних служб за програмою, затвердженою наказом Міністерства соціальної політики України, та підтверджується документом про проходження такої підготовки;

2) проходження профілактичного медичного огляду;

3) дотримання правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, правил охорони праці, безпеки життєдіяльності, пожежної безпеки, принципу конфіденційності стосовно стану здоров'я та іншої особистої інформації про учасників освітнього процесу [5].

Асистент учня (дитини) – це не педагогічний працівник, який не призначається на посаду керівником закладу освіти, а лише допускається до освітнього процесу для виконання його функцій з обов'язковим дотриманням відповідних умов.

У 2021 році департамент соціальної політики Вінницької міської ради взяв участь у проєкті «Розвиток соціальних послуг». Він передбачав співфінансування місцевого та державного бюджетів з метою розвитку соціальних послуг на рівні територіальних громад. Для надання послуги соціального супроводу департамент соціальної політики міської ради залучив Вінницький обласний осередок Всеукраїнської громадської організації «Українська спілка інвалідів – УСІ» [6].

Так, у Вінницькій міській територіальній громаді 9 дітей з особливими освітніми потребами отримали соціальну послугу супроводу під час інклюзивного навчання. Спеціальне навчання пройшли батьки дітей, які потребували супроводу. І вже з листопада 2021 року батьки, які пройшли навчання супроводжували 9-ох дітей, які здобували освіту за інклюзивною формою навчання у загальноосвітній школі I-III ступенів № 33. Надання такої послуги сприяло покращенню якості інклюзії у школі та допомогло дітям.

У зв'язку з повномасштабним вторгненням російської федерації на територію України надання соціальної послуги супроводу під час інклюзивного навчання було призупинено.

З вересня 2023 року у закладах дошкільної та загальної середньої освіти Вінницької міської територіальній громаді знову почали надавати соціальну послугу супроводу під час інклюзивного навчання. Так, 36 учнів з особливими освітніми потребами та 6 вихованців із ООП, які здобували освіту за інклюзивною формою отримували соціальну послугу супроводу. Батьки або особи, які виявили бажання надавати таку послугу пройшли 60-годинну спеціальну підготовку, яка визначена Державним стандартом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про дошкільну освіту : Закон України від 11.07.200 1№ 2628-Ш. Дата оновлення 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
2. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-ІХ. Дата оновлення 24.03.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20/ed20240324#Text>

3. Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 № 545. Дата оновлення: 06.09.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF#Text>
4. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги супроводу під час інклюзивного навчання : Наказ Міністерства соціальної політики України від 23.12.2021 № 718. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0072-22#Text>
5. Про затвердження Умов допуску асистента учня (дитини) до освітнього процесу для виконання його функцій та вимог до нього : Наказ Міністерства освіти і науки України від 17.11.2021 № 1236. Дата оновлення: 04.02.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0073-22#Text>
6. У 2021 році дев'ять дітей Вінниці отримали послугу соціального супроводу. URL: <https://www.vmr.gov.ua/u-2021-rotsi-dev-iat-ditei-vinnytsi-otrymaly-posluhu-sotsialnoho-suprovodu>

Дар'я Пилипенко
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Науковий керівник – Олена Колосова
кандидат педагогічних наук, старший викладач,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Умови сьогодення з його соціальними, економічними й культуротворчими процесами вимагають від сучасної людини нових прагнень, постановки важливих завдань, зокрема, з метою пристосування до життя у ринкових відносинах. Тому економічні знання постають нагальною потребою громадян та, відповідно, вимагають нових підходів до виховання дітей задля майбутнього життя та успішного добробуту в умовах ринкової економіки. Тому актуальним завданням та вимогою сьогодення є «формування в дітей старшого дошкільного віку соціально-фінансових компетентностей, розуміння основних економічних понять та володіння новітніми навичками соціально-фінансової поведінки» [3, с. 10].

Базовий компонент дошкільної освіти орієнтує педагогів на «формування в дітей дошкільного віку предметно-практичної компетенції, яку визначає як обізнаність дитини з предметним світом, його особливостями, вміння застосовувати елементарні економічні поняття, ощадливого ставлення до речей та грошових коштів. Відтак, актуалізується необхідність і важливість економічного виховання дітей дошкільного віку» [1, с. 4].

Важливість формування соціально-економічної компетентності дітей, загалом, та навичок фінансової грамотності, зокрема, починаючи з дошкільного віку, зумовлена тим, що саме в цьому віці формуються основні індивідуально-психологічні та соціально-моральні якості особистості.

Фінансова грамотність дітей впливає на успішність та благополуччя майбутнього дорослого життя, а саме: